

Jak se žilo bigbitem

Úvod

V této práci se hodlám věnovat československému bigbítu zejména v šedesátých letech minulého století, také se ale dotknu let padesátých a sedmdesátých.

Konkrétněji, jak se lidé chovali a jak je tato hudba ovlivnila – co nosili, co dělali, jak vznikaly první kapely, jak probíhaly koncerty, festivaly, kde se tu ta hudba vůbec vzala, jak se k bigbítu stavěl režim, jak se k bigbítu stavěla média, jak vypadala undergroundová scéna apod. Text jsem se rozhodl rozdělit do jednotlivých článků podle témat, o kterých pojednávají. Články jsem řadil zhruba podle časové posloupnosti a relevance, nicméně jednotlivé články se navzájem se různě protínají a snad do sebe logicky zapadají.

Myslím ale, že nejdříve bude nejlepší, když vysvětlím, co to ten bigbít vlastně je a také, co pod ním vidím já. Big beat původně vzniklo jako ryze československé označení pro rock'n'roll, pravděpodobně po nepochopení reportáže Radia Luxembourg. Než se pořádně zjistilo, že se nehraje žádný bigbít, ale že se té hudbě vlastně říká rock'n'roll, termín už byl dávno zavedený. A bylo to tak nejspíše lepší, rokenrol se totiž tenkrát říkat nesmělo, a bigbít tak sloužil jako neutrální název. Proč rokenrol vadilo, ale bigbít bylo v pohodě? To jsem nepochopil ani se mi to nepodařilo nikde dohledat. Nicméně, termín se začal postupem času v šedesátých a sedmdesátých letech používat i pro rock a underground. Tedy – když budu mluvit o „bigbítu“, budu mít na mysli rock'n'roll, rock, underground – a vyjde to z kontextu – nebo všechno zmíněné jako celek.

Rozhlas

Přijde mi logické pokračovat již řečeným rádiem, tímto způsobem se totiž bigbít vůbec poprvé na území Československa dostal. Konkrétně šlo o Radio Luxembourg – první rádio, které vysílalo rock'n'roll. Poslouchali ho zejména mladí lidé, ti neměli zrovna v lásce hudbu vysílanou na místních stanicích. Nejednalo se ovšem pouze o Čechoslováky, byli to také například Britové, kdo poslouchal „Laxík“, rokenrolovou hudbu totiž nevysílala ani BBC.

Poslouchat Luxembourg nebyla zrovna jednoduchá věc, můj otec mi například řekl: *„V šedesátých a sedmdesátých letech jsme se nemohli jednoduše dostat se k rockovým deskám ze Západu, proto jsme poslouchali Radio Luxembourg. To bylo ale komunistickým režimem rušené, takže byl signál hodně nekvalitní, což znamenalo, že písničky taky byly ve*

špatné kvalitě. Často to přestalo hrát úplně, takže jsme s tranzistorákem pochodovali po celém bytě a chytali dobré vlny.“ Na kvalitu přenosu měly kromě rušiček ale vliv hlavně počasí nebo denní doba – v noci se přijímalo nejlépe, což bylo dobré i kvůli tomu, že se vysílalo anglicky, jindy přes den taky francouzsky nebo německy.

Ani podobné trable ale neodradily bigbít milující mladou generaci od toho, aby si po večerech na střední vlně 208 metrů ladila „*Radio Luxembourg, your station of the stars!*“ – tedy Rádio Luxembourg, vaše stanice hvězd! Právě odtud si totiž mladí hudebníci, chtějící hrát bigbítovou hudbu, začali zapisovat noty a fonetické transkripce – protože tehdy ještě většina z nich neuměla anglicky – toho, co slyšeli. Následně se dané skladby učili hrát a zpívat a tuto reprodukci pak první odvážlivci v druhé polovině padesátých let prezentovali publiku.

Takto Luxembourg fungoval a přinášel radost lidem přes šedesát let, až do doby, kdy byl 30. prosince roku 1992 zrušen.

A proč vlastně mladí neposlouchali Československý rozhlas? Odpověď je jednoduchá – hudba byla špatná. V rozhlase se tehdy hrály hlavně tzv. masové písně – budovatelské, banické, mládežnické atp. –, dále např. estrády nebo sovětská hudba. Ovšem, v roce 1964 se na stanici Československo I dostal pořad manželů Miroslavy a Jiřího Černých Dvanáct na houpačce (později také Třináct na houpačce, Čtrnáct na houpačce nebo prostě jen Houpačka). Jednalo se o hodinu dlouhou hitparádu po vzoru Luxembourggu. Fungovalo to tak, že zahrálo vždy dvanáct písní, osm z nich postoupilo z předchozího kola a čtyři zbývající byly novinky. Postupující písně volili diváci. Zájem byl na tu dobu obrovský. Byly dvě verze – domácí a zahraniční, které se střídaly po týdnu. Výsledky byly otiskovány do časopisů Mladý svět a později Melodie.

Černí měli v rádiu velkou volnost. To dokazuje například speciální díl Houpačky z 25. ledna 1969, kdy v souvislosti s čerstvou smrtí Jana Palacha hrály písně Karla Kryla z alba *Bratříčku, zavírej vrátka* nebo píseň *Balada o smutnom Jánovi* slovenské skupiny Prúdy, to vše bylo prokládáno citáty z Bible. Celý díl byl zaznamenán na pásce, kterou později dovezla Marie Rottrová do Západního Německa, kde byla celá vysílána na Svobodné Evropě. Tento kousek na Houpačce kupodivu ještě vyšel, další už ale ne. Poslední Houpačka se vysílala 30. března 1969, tehdy první místo hitparády obsadila píseň s názvem *Nezapomeň si tu klobouk*. Během vysílání bylo odkryto, že to byl krycí název pro protikomunistickou píseň *Běž domů, Ivane Jaromíra Vomáčky*.

Po této události a neuposlechnutí výzvy k odstranění skladby z žebříčku, Dvanáct na Houpačce definitivně skončilo.

Rock'n'roll

Vůbec první lidé, kteří využili možností Rádia Luxembourg byli Viktor a Vlasta Sodomovi, ti v roce 1956 založil kapelu Akord Club. Dostali klub Reduta na Národní třídě, to byl podle slov Viktora Sodomy „nejhorší pajzl v Praze“,ale i přesto se asi po měsíci hraní stali velmi populárními; stály se na ně fronty, a lidé dokonce podpláceli vrátného, aby mohli dovnitř. Hráli hlavně, dnes už možná klasické, písně Chucka Berryho, Billa Haleyho nebo Buddy Hollyho. Později se do Akord Clubu dostal Jiří Suchý na post kontrabasisty. Ten mj., v době kdy se bigbít zpíval zásadně anglicky, složil – nejspíš – první text k rock'n'rollové písni – *Tak jak plyne řeky proud* (v originále *Rock Around the Clock* od Billa Haleyho). Počátkem šedesátých let už začaly vznikat i první původně české rokenrollové písně. Za vůbec první se považuje *Marnivá sestřenice* Jiřího Šlitra, ten se ale, ne o moc později, společně s Jiřím Suchým rock'n'rollu věnovat a duo přešlo na vlastní tvorbu.

V této době už se dle slov Jiřího Suchého jazz „zintelektualizoval“ a rock'n'roll plně nahradil jeho funkci. Stal se hudbou pro mladé a hrál se na tancovačkách, tanec byl tehdy velmi divoký – obsahoval převážně zběsilé dupání a poskakování, ale ti největší borci dokonce dokázali např. přehodit partnerku přes rameno. Jen tak si v éře rock'n'rollu dokázala mládež poctivě užít koncert a vydováět se. Ovšem, i proto bylo na denním pořádku nějaké to neúmyslné ničení věcí a jiné výtržnosti, toho se logicky s vervou chytil propagandistický tisk.

Další z průkopnických kapel byla studentská poděbradská Samuels Band, dnes už legendárních, Petra „Pete“ Kaplana a Pavla Chrastiny, založena v roce 1958. Byli velmi ovlivněni tím, co slyšeli na Luxembourggu. Po vzoru rádia své písně uváděli, a dokonce mezi skladby zařazovali reklamní sdělení, třeba na zubní pastu. Důvod, díky kterému vůbec mohli hrát, byl podpora Československým svazem mládeže (ČSM) a ČSM je podporoval, protože mu to vydělávalo. Naopak muzikanti, ti hráli zadarmo a dostali maximálně na benzín.

Další z prvních kapel této doby byly například Sputnici, EP HI-FI, Crazy Boys, Komety nebo FAPS, všechny podobného rázu jako Samuels Band – nadšenci hrající zdarma, protože je to baví. Z těchto a spoustu dalších tehdejších kapel vzešlo spoustu hvězd, které později tvořily jádra většiny – alespoň pražských – bigbítových kapel, o kterých ještě budu mluvit.

Divadlo

Rokenrolová hudba byla ale nejvíce populární v první polovině šedesátých let. Byla popularizována mj. hlavně divadlem. Jedni z prvních, kteří začali dělat bigbítové divadlo byli Sputnici. Nejdříve hráli klasické koncerty, „*později ale členové skládali stále více průvodního textu, až přišel nápad udělat z toho uzavřené pásmo s určitým dějem nebo určitou myšlenkou*“ (Tomislav Vašíček, člen kapely, v pořadu Bigbít). Kromě rokenrolové hudby byli Sputnici totiž ovlivněni také Osvobozeným divadlem. Úspěchy sklidili například s pásmem *Skála a rohlík* (Rock and Roll), se kterým v květnu roku 1962 vyprodali Lucernu, nebo pořad *Jak se dělá jaro*, který se hrál v divadle v Ječné ulici. Od konce roku 1962 už kapela hrála v redukované sestavě bez Petra Jandy a Jana Obermayera a úplně zanikla v roce 1964.

Nejslavnější jsou ale zcela jistě inscenace z divadla Semafor, které v roce 1963 poskytli Suchý se Šlitrem začínající kapele Olympic. Jiří Štáidl napsal v témž roce divadelní pásmo *Ondráš podotýká*, to se pak hrálo v režii Karla Mareše. Bylo prezentováno jako „pásmo tuzemských i zahraničních písní a skladeb“, uváděl ho ráčkující dvanáctiletý chlapec Ondráš a obsahovalo 26 skladeb. Se souborem Olympic vystupovalo mimo samotnou skupinu, jejímiž členy byli například kytaristé Pavel Chrastina a Petr Janda nebo bubeník František „Ringo“ Čech, také mnoho zpěváků, například Pavel Sedláček, Miki Volek nebo Yvonne Přenosilová. Tento celý soubor měl něco kolem třiceti členů.

Byla to velká „pecka“, o pásmo lidé projevíli obrovský zájem. To také dokazuje 55 repríz, kterých se inscenace dožila, a také turné na Slovensku. Byl to takový zážitek, že představení dokonce bylo divadelníky oceněno jako nejlepší kulturní zážitek roku. Snad jediný, komu se představení nelíbila, byl – ano, tušíte správně – dobový tisk, to ale mohlo být hudebníkům celkem jedno, jelikož před každým představením stál před Semaforem dav nadšených diváků.

V roce 1964 se však Olympic rozpadl, resp. zůstali členové chtějící hrát novější vlnu bigbítu – Beatles. Ve skupině zůstali jen kytaristé Petr Janda a Ladislav Klein, basista Pavel Chrastina, klávesista Miroslav Berka a na chvíli také bubeník Ringo Čech a zpěvák Miki Volek.

Rock

V letech 1963 a 1964 se – jako skoro všude jinde – i u nás roztrhl pytel s rockovými kapelami, tehdy samozřejmě bigbítovými. Na tom měla zcela jistě největší zásluhu tzv.

beatlemanie – velký boom v popularitě britské kapely The Beatles po vydání jejich prvního alba *Please Please Me*. O této kapele se u nás vědělo jak jinak než díky Radiu Luxembourg. Stejně jako při začátcích rokenrolu i v této době si mladí lidé opisovali, co v rádiu slyšeli a následně to reprodukovali pro publikum. Kapel bylo tehdy zakládáných opravdu hodně, proto spíše než abych je všechny jmenoval, řeknu, jak vznikaly a hrály.

Mladí lidé nově vzniklou rockovou hudbou žili, za to mluví mj. i fakt, že v roce 1963 bylo jen Praze až 120 kapel. Tyto kapely podnikaly většinou malé koncerty, jen hrstka z nich byla známějších, větších, ale i kvalitnějších. Hrály obvykle zdarma a jen přejatou hudbu, zpívanou komolenou angličtinou, tehdy totiž bylo nemyslitelné zpívat bigbít česky. Byli naprostí amatéři, často neznali ani noty a používali děsivě znějící techniku.

Prvními skutečnými profesionály byli hoši z kapely Mefisto, založené v roce 1963. Ti se společně s Olympikem, který se profesionalizoval nedlouho poté, snažili skládat první původní českou hudbu. Mefisto později začalo vystupovat jako doprovodná kapela v divadle Rokoko.

S postupem času se stávalo více a více kapel známými. Takže kromě Olympiku tu byli například Framus Five, The Matadors, Rebels, Juventus aj. Jednoznačným vyvrcholením této doby byl rok 1968 a kapely jako Flamengo nebo Blue Effect.

Festivally

Byl jsem velmi překvapen, když jsem zjistil, že se u nás v éře komunismu konaly beatové festivaly. Předtím jsem si myslel, že by režim takovou akci nikdy nemohl povolit. Ale stalo se! A to hned třikrát, v letech 1967, 1968 a 1971.

Největší institucí, která tehdy podporovala amatérskou uměleckou činnost byl Ústřední dům lidově umělecké tvořivosti (ÚDLUT), jehož zásadní funkce byla promotérská činnost. Jednou z nejznámějších osobností této oblasti byl Jiří Chlíbaec, který skrze ÚDLUT zakládal například jazzové festivaly v Přerově a podílel se také na hudebním festivalu Porta. Vrcholem jeho práce ale bylo založení Pop federace, ta podporovala menšinové hudební žánry jako bigbít, country nebo folk. Právě přes ni Chlíbaec festival prosadil, nicméně i přes uvolněnost tehdejší doby nebylo lehké ho uspořádat. Politikům se to zrovna nelíbilo, proto museli pořadatelé akci ideologicky pokrýt, například se předstíralo, že je festival věnován nějakému politickému výročí, i když s ním neměl nic společného. Stěžejním argumentem pak bylo, že se jedná o lidovou uměleckou činnost. Nejdříve se uvažovalo, že se festival bude konat v Karlových Varech, nakonec se ale určila jako místo konání pražská Lucerna a datum

konání bylo stanoveno na 20.–22. prosince. Celý festival byl koncipován jako neziskový, hudebníci zde vystupovali bez nároku na honorář a výtěžek ze vstupného sloužil jako pokrytí nákladů. Festivalu se zúčastnilo celkem 27 skupin – 12 pražských, 5 ze zbytku Čech, 4 moravské a 6 slovenských (z toho 4 z Bratislavy).

Každý den se hrálo dvakrát – od 16:30 a od 20:00. Odpolední koncert prvního dne festivalu (20. 12.) se moc nepovedl. Návštěvnost byla malá, v zákulisí panoval zmatek, jednotliví členové kapel se navzájem hádali, technika nebyla moc funkční a výkony kapel také nebyly povedené. Za zmínku stojí možná jen vystoupení pražské skupiny Framus Five s Michalem Prokopem. Večer už byla situace lepší, přišlo hodně lidí a kvalita byla také lepší. Vystoupily například skupiny jako brněnské Synkopy 61, bratislavští The Soulmen Deža Ursinyho nebo Olympic. Podobně probíhal i druhý den, některým kapelám se dařilo, jiným méně, někdy fungovala technika dobře, jindy zradila. Do finále postoupilo sedm kapel – Framus Five, Prúdy Pavola Hammela, The Soulmen, Synkopy 61 a Olympic z prvního dne a z druhého dne Flamengo s Karlem Kahovcem a west-coastoví Rebels. To se konalo třetí den (22. 12.) večer, bylo vyprodáno. Po konci finále byly vyhlášeny výsledky, velkou cenu poroty obdrželi bratislavští The Soulmen, ti hráli svou hudbu ve stylu britských Cream, také dostali cenu nakladatelství Panton za nejlepší původní skladbu (*Baby please do not cry a I wish I were*), ta zahrnovala také finanční odměnu a kontrakt na natočení desky, cenu za nejlepší texty si pak odvezly bratislavské Prúdy.

Ačkoliv 1. československý beat festival doprovázely různé zmatky, sklídl velký úspěch, přišlo kolem 10 000 lidí. Dokázal bigbít popularizovat a ukázat lidem, že existují kvalitní bigbítoví hudebníci. V roce 1968 vzniklo více nových desek než za poslední dva roky. Zejména díky vystoupení Olympiku pak festival fungoval také jako zprostředkovatel nové „květinové vlny“ hippies. Kritika se vymezovala hlavně vůči účasti spousty podprůměrných skupin, které kazily lidem zážitek z těch hodnotnějších a také vůči nekvalitní technické stránce festivalu.

2. československý beat festival se konal 22.–23. prosince 1968. Právě začínající normalizace neměla na kulturu čas, a tak se festival proběhl podle plánů. Oproti minulému ročníku se vyskytlo několik změn. Zapůjčená technika byla v mnohem lepší kvalitě, československých skupin bylo vybráno pouze 17, což také znamenalo zvýšení kvality, byl zrušen soutěžní formát a konala se pouze anketa kritiků, festival tak sloužil spíš jen jako přehlídka toho nejlepšího. Ale to úplně nejlepší, co 2. československý beat festival přinesl, byly jednoznačně zahraniční kapely. Vystoupili Mecki Mark Man s finskou zpěvačkou Anki Lindqvist, holanďští Cubby and the Blizzards, hrající blues, a v neposlední řadě britští The

Nice – art rocková skupina s klávesistou Keithem Emersonem, právě jejich představení se stalo naprostým vrcholem tohoto festivalu.

3. československého beat festivalu se po několika odkladech ujal Městský výbor Socialistického svazu mládeže Praha a určil datum konání na 14.–16. dubna 1971. Po velkém slibování se festivalu nezúčastnila žádná západní skupina. Jedinými zahraničními interprety byli polský soulový zpěvák Czeslaw Niemen a maďarská Omega. Z československých kapel uspěly například Jazz Q s Martinem Kratochvílem, Blue Effect, Collegium musicum Mariána Vargy, ale hlavně Flamengo se svým novým albem *Kuře v hodinkách* a Provisorium Deža Ursinyho. Většina kapel ale divácky neobstála, a 3. československý beat festival se tak stal spíše symbolem končící éry.

Vzhled

Asi nikoho nepřekvapí, že nejdůležitější částí vzhledu „bigbítáka“ jsou dlouhé vlasy. Tehdy ale dlouhé vlasy neznamenal jen sympatizaci s tvrdou hudbou, byl to také symbol vzdoru proti režimu. Ten prováděl proti tzv. „vlasatcům“ nebo „máničkám“ represivní akce, tato opatření se dokonce setkala s porozuměním u širší veřejnosti, dlouhé vlasy totiž poukazovaly na zkaženost tehdejší mládeže. Dlouhovlasý člověk často nebyl třeba puštěn do restaurace, kina nebo dopravních prostředků. Velmi reálná byla také hrozba vyhození ze školy, o tom svědčí mj. také dobová historka mého otce: „*V sedmdesátých letech jsem chodil na učňák a hned v prvním ročníku mě o přestávce na chodbě zastavil zástupce ředitele a začal na mě řvát, že mám dlouhé vlasy a když si je neostříhám a že si to on sám osobně zkontroluje, tak mě vyhodí z učiliště. Pak už jsem ho nikdy nepotkal, jen takhle strašil.*“ Z toho taky plyne, že nevraživost vůči dlouhovlasým nebyla jen záležitost šedesátých let, ale týkala se i undergroundu v sedmdesátých letech nebo punkerů v letech osmdesátých.

Co se týče oblečení, nejčastěji se nosily asi džínové kalhoty a vesty. Opět také jako rebelie. Chlapci mívali na vestách nášivky se svými oblíbenými kapelami, džíny pak bývaly záplatované nebo s ohrnutými nohavicemi. Místo batohů a kabel se nosily somradla – brašny původně určené k nošení plynových masek, na ty se také šilo.

Poslední významnou módní záležitost už jsem nakousnul v předchozím článku. Zejména v Praze byli rockeři ovlivněni hnutím hippies, tam ho zpopularizovala kapela Olympic. Kromě dlouhých vlasů se takový vzhled podle módy hippies vyznačuje pestrobarevným oblečením, ideální je stará vytahaná košile, riflové zvony nebo dlouhá sukně a na nohy třeba pohodlné sandály, žabky, nebo prostě naboso, častým vzorem jsou květiny,

nejen na oblečení, ale také třeba za uchem. Jako další doplňky sloužily například čelenky, náramky, náhrdelníky, vesty – nejlépe s trásněmi – nebo kulaté sluneční brýle. Zkrátka jako vánoční stromeček. Samozřejmě taková móda vzbuzovala vášně asi více než jakákoliv jiná a nemusel být zrovna nejlepší nápad chodit takhle oblečený.

Tisk

Jak už jsem několikrát uvedl, tisk nebyl, co se bigbítové hudby týká, moc nadšený. Časté byly články o zkažené mládeži, která při koncertech hudby hnijícího imperialismu rozbíjí sály apod. Bylo ale pár časopisů, které o bigbítu informovali objektivně.

Prvním z nich byl nejspíš časopis Šimka a Grossmanna klubu Olympik. Ve své době byl v Praze velmi populární. Zachycoval hlavně československou bigbítovou scénu. Nejspíš nejpopulárnější na něm byly ankety o nejlepšího pražského zpěváka. Míval šestnáct stránek a byl vydáván v letech 1966–1969.

Tím známějším příkladem je ale časopis Melodie, vydáván od roku 1964. Melodie byl jediný časopis, který podle slov publicisty Jiřího Černého nepsal o západní hudbě „s pěnou u huby“. Narozdíl od klubového časopisu Olympik byl tento měsíčník populární po celé republice a nejen to; měl náklad 90 000 výtisků a z toho šlo 30 000 do Sovětského svazu. Podle Černého byla Melodie svým obsahem politická, proto měla po roce 1968 náklad limitovaný, to ale neodradilo její autory od nezávislosti a objektivity. Obsahovala většinou informace o interpretech, výsledky světových hitparád, texty a noty písní, články o nových deskách aj. Časopis byl těžce dostupný až do roku 1983, tehdy tam na pozici šéfredaktora dosadili komunisté svého člověka, ten pak dokázal Melodii během pár čísel úplně zničit.

Desky

Když si chtěl člověk sehnat třeba v šedesátých letech desku, měl několik možností. První a nejsnazší z nich byla koupit si novou. Pokud to byl ale tvrdý bigbíták, tak tato možnost nepřipadala v úvahu, většina tehdejší hudební produkce u nás byla totiž pop music.

Ti šťastnější pak měli třeba příbuzné v zahraničí nebo nějaké jiné spojení s okolním světem, například jako Vladimír Mišík: „*No tak můj takovej první kontakt s muzikou byl tak trošku díky mé mamince, která pracovala na americký ambasádě v té době a vozila, nosila z té ambasády různý takový desky...*“ (v pořadu Bigbít).

Ale za mě musel určitě být nejzajímavější způsob pořizování desek ze Západu skrze černý trh. Velice dobře byl takový trh zaveden v Ostravě, tam se mu říkalo „burza“. Byla to

velmi vyvážená spolupráce kupců a „esenbáků“ v civilu, ti měli vysílačky a domlouvali zásah, který ale přišel vždy, když už bylo sbaleno. Kupci byli většinou Vietnamci, Poláci nebo Turci a zboží bylo většinou padělané – ovšem až na desky či jinou elektroniku, to by šlo těžko. Jak fungoval např. nákup, jsem se dozvěděl od svého otce: *„Ostravskou burzu jsem navštěvoval v osmdesátých letech. Byla každou neděli třeba na Černé louce, ale i jinde. Sešlo se tam v průměru 100 000 lidí, obchodovalo se tam s oblečením, obuví, elektronikou a z jinými věcmi, které tady za komunistů nebyly, ale já jsem tam jezdil hlavně kvůli deskám, kazetám, cédéčkům a elektronice. To jsem tam buď vyměňoval desku za desku nebo cédéčko za cédéčko, nebo jsem je prostě nakupoval. Veškerou elektroniku, co jsem vlastnil, jsem kupoval na burze, nebo kupoval přes inzerci. Nic jsem si nekupoval v Tuzexu a jiných legálních prodejnách.“*

Resumé

Bigbítová hudba se poprvé dostala na území Československa prostřednictvím Radio Luxembourg v druhé polovině padesátých let. Mladí lidé ohromeni tímto novým stylem začali hudbu kopírovat a reprodukovat. Právě tak vznikaly první československé bigbítové kapely. Některé byly už od začátku velmi úspěšné, hrály v divadlech nebo klubech pro velké množství lidí. Většina těchto kapel ale byla malých a jen lokálně známých. Režim ani tisk neměly bigbít obecně moc v lásce. Vždycky se na hudebníky něco našlo – styl oblékání, dlouhé vlasy, ničení sálů apod. I přes různá opatření ale hudba přetrvala a stávala se čím dál populárnější. Její popularita dokonce vyústila v uspořádání beatových festivalů. Ty nejlepší bigbítoví hudebníci a kapely se s postupem času stali mainstreamem a dnes už jejich hity zná každý.

Zdroje

Audiovizuální materiály

seriál Bigbít České televize

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10314156487-uchem-jehly/214562216200013/>

Vysokoškolské práce

[https://is.muni.cz/th/oimd8/Radio_Luxembourg_-](https://is.muni.cz/th/oimd8/Radio_Luxembourg_-_bakalarska_praca_Veronika_Stefeckova.pdf)

[_bakalarska_praca_Veronika_Stefeckova.pdf](https://is.muni.cz/th/oimd8/Radio_Luxembourg_-_bakalarska_praca_Veronika_Stefeckova.pdf)

https://is.muni.cz/th/uaata/428160_Lukas_Petran_magisterska_prace.pdf

Solar, Martin. 60. až 80. léta v československé rockové hudbě – doba rozkvětu i zmaru.

Praha, 2014. 60 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra ruských a východoevropských studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Petr Šafařík.

Normalizace a česká rocková scéna [rukopis]: Bakalářská práce / Kamila Jeřábková; vedoucí práce: Prof. PhDr. Jaroslav Čechura, DrSc. – Praha, 2014. -- s. 75

Internetové materiály

https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/ostravske-burzy-byly-republikovy-fenomen-20141109.html

<https://www.the-aardvark.cz/aktuality/presne-pred-50-lety-zacal-ondras-podotykac>

<https://radiozurnal.rozhlas.cz/osobnosti-a-kultura-68-7571690/6>